

KIMYO YO'NALISHI TALABALARIGA INGLIZ TILI LEKSIKASINI O'RGATISHNING INTERFAOL TEXNOLOGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH

Jurabayeva Zarnigor Raximjon qizi

Namangan davlat universiteti 5A130201 Lingvistika

Ingliz tili mutaxassisligi 2-kurs magistranti

Annotatsiya: Hozirgi kunda o'sib kelayotgan yosh avlodni chet tillariga o'qitish sifatini ta'minlash, chet tillarida erkin so'zlasha oladigan mutaxassislarni tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish, chet tillarni o'zlashtirish orqali jahon ta'lim standartlariga javob beradigan yetuk kadrlarni tayyorlash yurtimizda amalga oshirilayotgan ta'lim islohotining maqsadlaridan biridir. Mazkur maqolada ham kimyo yo'nalishi talabalariga ingliz tili leksikasini interfaol texnologiyalar orqali o'rgatishning muhim masalalari yoritilgan.

Kalit so'zlar: ingliz tili leksikasi, interfaol texnologiyalar, ta'lim tizimi, kimyo yo'nalishi, axborot texnologiyalari

Аннотация: Обеспечение качества обучения иностранным языкам подрастающего поколения, коренное совершенствование системы подготовки специалистов, свободно владеющих иностранными языками, подготовка зрелых кадров, отвечающих мировым образовательным стандартам, путем овладения иностранными языками в нашей стране является одна из целей реформы образования. В данной статье освещены важные вопросы обучения английской лексике студентов-химиков с помощью интерактивных технологий.

Ключевые слова: английская лексика, интерактивные технологии, образовательная система, химия, информационные технологии.

Abstract: Ensuring the quality of teaching foreign languages to the young generation, fundamentally improving the system of training specialists who can speak foreign languages fluently, training mature personnel who meet world educational standards by mastering foreign languages in our country is one of the

goals of the education reform. In this article, the important issues of teaching English lexicon to chemistry students through interactive technologies are highlighted.

Key words: English vocabulary, interactive technologies, educational system, chemistry, information technology

Bugungi kun yoshlariga qo'yilayotgan talab ham aynan chet tillarini o'rganish ekanligini quyidagicha izohlash mumkin: Butun dunyo mamlakatlari bilan bevosita muloqot qilish, o'z mustaqil fikrini omma oldida ravon va tushunarli holda bayon qilib berish, dunyo hamjamiyatida O'zbekistonning alohida o'rnini ta'minlash va uni mustahkamlashga xizmat qilish uchun ham xalqaro tillarni o'rganish dolzarb masaladir.

Mamlakatimizning oliy o'quv yurtlari oldida talabaning nafaqat bilim doirasi kengaytirish, balki shu o'rganilayotgan tilda fikrlash va barcha vazifalarni ham rejalashtirgan. Talaba mustaqil ishi ikki ko'rinishga ega:

1. Dars jarayonida yangi pedagogik va axborot texnologiya yordamida tekstlarni eshitish, va ularni to'g'ri talaffuz qilish: tekstlarni pauza va pauzasiz eshitish va gapirib berish. Leksik materiallar asosida tarqatma materiallar bilan ishlash.

Yangi pedagogik va axborot texnologiyalar yordamisiz asosida hikoyalar tuzish.

2. Dasrdan tashqari talabalarning ingliz tiliga oid bolgan kechalar va shu orqali ingliz tilida yaxshi so'zlasha oladigan talaba ko'rgini o'tkazish tadbirlari kiradi. Bu tadbirlar dars jadvaliga kiritilmaydi va o'qituvchi tomonidan o'tkaziladi.

3. Chet tilidagi kitob va lug'at bilan mustaqil ishlash, chet tilidagi so'zlashishni eshitish va grammatik shakllarni to'g'ri ishlatish:

4. Talabalarni mutaxassislika doir matnlar ustida ishlashga o'rgatish. Kelajakda sohaga doir ish hujjatlarini ariza, taqriz, biografiya, uzrnoma, rasmiy va xususiy xatlar mustaqiltarzda, yozma shaklda yozish konikma va malakalarini takomillashtirish:

- Informasion uslubiy taminoti.
- Plakatlar.
- Texnika vositalari:
- Talabalarning ishlaridan namunalar:
- Tarqatmalar:
- O'qitishning texnik vositalari:

- Magnitafon:
- O'quv kompyuterlari:
- Vidoiklip va h.z

Kimyo yo'nalishi talabalariga xorijiy tillarni o'qitishda qo'shimcha manbalardan foydalanish, yordamchi o'quv vositalar orqali talabalarning xorijiy tilga qiziqish va munosabatini yanada yuksaltirish, har bir darsni interaktiv, yani faol-talaba usullarida olib borish, darslardan so'ng ularga qo'shimcha darslar berish va bu jarayondan an'anaviy uslublardan keng foydalanishni taqozo qiladi. Innovatsion texnologiyalardan foydalangan holda tashkil etilgan darslar jarayonida talabalarning chet tilga bo'lgan qiziqishlarini orttirib, ularning mustaqil ijodiy ishlash malaka va ko'nikmalarini takomillashtirib boradi. „Innovatsion texnologiya” atamasining etimologiyasi ilmiy adabiyotlarida keltirilishicha „innovatsiya” (inglizcha innovation – kiritilgan yangilik, ixtiro, fan-texnikada joriy etilgan „yangilik”) manosini ifodalaydi, „texnologiya” esa lingvodidaktik tushuncha sifatida „kam vaqt, kuch va mablag' sarflab, talim maqsadiga erishishni taminlovchi say-harakatni ilmiy tashkil qilishning oqilona usullari majmui”ni ifodalaydi. An'anaviy pedagogikada innovatsion texnologiyaning muayyan usullari sifatida Cinquain, Brainstorming, Case, Zigzag, Cluster, Project, Method, Mind Mapping kabi turlarini qo'llash kata natijalar olib keldi.

Quyida rivojlanayotgan yangi pedagogikalar haqida soz yuritamiz.

1) Ta'limda sun'iy aql. «Sun'iy aql» atamasi (SA) kompyuter tizimlarini tavsiflash uchun ishlatiladi. Sun'iy aql ta'lim tizimlari maktablarga, kollejlarga va universitetlarga shiddat bilan kirib bormoqda. Ko'pchilik odamlar sun'iy aqlni robot o'qituvchilar deb tasavvur qilsalar-da, uning ham foydali tomonlari bor. Talabalar uchun yaratilgan ilovalar aqlli o'qitish tizimi, dialogga asoslangan o'qitish tizimi, tadqiqotga asoslangan o'quv muhiti, avtomatik yozishni baholash va suhbat agentlarni o'z ichiga oladi. O'qituvchilar uchun mo'ljallangan dasturlar kam rivojlangan bo'lsa ham, o'qituvchilarni o'z bilimlarini oshirishlarida yordamchi dastur hisoblanadi. Shuni ta'kidlash joizki, talabalar va o'qituvchilarning tanqidiy fikrlash, ijodkorlik, muloqot va hamkorlik kabi qobiliyatlarini inobatga olish kerak.

2) Ochiq ma'lumotlar orqali o'rganish. 250 dan ko'proq milliy, mahalliy va shahar hokimiyatlari va global miqyosdagi tashkilotlar ma'lumotlarni bir-birlari bilan almashishyapti, yaratishyapti va o'z ishlarida foydalanishyapti. Ushbu tashkilotlar

xalq tomonidan ishlatiladigan ma'lumotlarni ko'rishga intilishadi, ko'pgina yetuk xizmatlar ochiq ma'lumotlarni o'rganish uchun manbalarni taqdim etishadi.

3) Ma'lumotdan foydalanish axloqi bilan shug'ullanish. O'sib borayotgan ta'limda raqamli texnologiyalardan foydalanish axloqiy savollarning doimiy ravishda ko'payishi bilan birga keladi. Bu yerda axloqiy muammolar ko'p ma'lumotlarga, masalan, kim egalik qiladi, ma'lumotlarni qanday izohlash kerak, talabalar va professor-oqituvchilarning shaxsiy hayoti qanday himoya qilinishi kerak? O'zlari xabardor bo'lmagan odamlarni tanqid qilish holatlari ham kuzatilgan. Ehtimol, bu faqat vaqt masalasidir. Bunday muammolarni oldini olish uchun ta'lim muassasalarida ma'lumotlar axloqiga tegishli siyosatni ishlab chiqish, malumotlardan foydalanish uchun talabalardan rozilik olish, ularning o'zaro aloqalaridagi har qanday ma'lumotlarni tahlil qilish, ularning ta'limni boshqarish tizimi haqidagi fikrlari bilan tanishib, samarali o'qitish tizimini yaratish, shuningdek, talabalar va xodimlarni qo'llab-quvvatlash masalalari ham inobatga olinishi kerak. Hozirda rasmiy mashg'ulotlar mavjud emas. Buning uchun o'qituvchilar talabalarga imkoniyat yaratib berishi lozim. Hozirgi raqamli dunyoda institut va universitetlarning o'zaro ma'lumot almashishi ularning samaradorligini yanada oshiradi.

Kimyo sohasidagi bilimlar oshgani sayin, fanlarning o'zaro bog'liqligi fan va texnikaning tegishli tarmoqlarida ingliz tilidagi maxsus adabiyotlar bilan ishlash uchun zarur bo'lgan ko'nikma va malakalarni shakllantirishdan iborat bo'ladi. Talabalarga maxsus terminologiyani, qisqartirishlarni va boshqalarni tushunadigan oddiy maxsus matnni o'qish va tarjima qilish ko'nikmalarini singdirish, taklif qilinayotgan mavzu bo'yicha oddiy suhbat o'tkazish qobiliyatini rivojlantirish zarur. Shuning uchun, bu holda munosabatlar maxsus lug'at, qisqartma, belgilar va boshqalarni o'zlashtirishdan va matn ustida ishlashdan (o'qish, tarjima qilish, gapirish, grammatik material bilan ishlash) boshlanadi. Matn bilan ishlash - kimyo sohasida xorijiy so'zlar zaxirasini kengaytirishning eng yaxshi usulidir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. J.Jalolov „Chet til o'qitish metodikasi”, Toshkent-2012, 99-100 b.
2. Innovating Peadgogy 2020” jurnali.
3. G.V.Rogova. Methods of teaching English.